

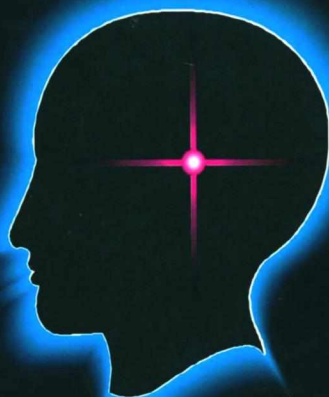

CK.0000061728

G - NGUYỄN THỊ VÂN HƯƠNG

(Sưu tầm và biên soạn)

Những điều kì diệu về tâm lí con người

NGUYỄN
ĐỌC LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ THỊ BÌNH – NGUYỄN THỊ VÂN HƯƠNG
(Sưu tầm và biên soạn)

NHỮNG ĐIỀU KÌ DIỆU VỀ TÂM LÝ CON NGƯỜI

(In lần thứ hai)

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	5
PHẦN I. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG	9
<i>Chương I. Bộ não con người vẫn còn là một bí ẩn</i>	10
I. Con đường của hình ảnh và cảm xúc đi vào não bộ	10
II. Sau khi được phân mảnh, các phần nhỏ hình ảnh sẽ được liên kết lại như thế nào?	10
III. Lí thuyết mới của tiến sĩ R. Linas	11
<i>Chương II. Những khả năng kì diệu của bộ não</i>	13
I. Não và tâm lí	13
II. Những sự kiện lí thú về bộ óc	17
III. Những bí ẩn linh cảm con người	33
IV. Những hiện tượng của vô thức	41
<i>Chương III. Ý thức và vô thức</i>	60
I. Ý thức là hình thức phát triển cao của tâm lí người	60
II. Hiểu rõ về ý thức – Giác mơ của khoa học	61
III. Tâm lí học – Thuốc bổ và nguyên nhân gây bệnh	64
IV. Những điều bí ẩn còn chưa lí giải	95
PHẦN II. HOẠT ĐỘNG NHẬN THỨC	113
<i>Chương IV. Nhận thức cảm tính</i>	114
I. Nhận thức là gì?	114
II. Nhận thức cảm tính	114
III. Những điều kì diệu của các giác quan con người	116
<i>Chương V. Tư duy và những phẩm chất của trí tuệ</i>	152
I. Khái niệm, bản chất, vai trò của tư duy	154
II. Tư duy và cuộc sống	155
<i>Chương VI. Tưởng tượng và sáng tạo</i>	178
I. Khái niệm, đặc điểm, vai trò của tưởng tượng	180
II. Tưởng tượng – quá trình sáng tạo của con người	181

Chương VII. Ngôn ngữ.....	185
I. Khái niệm, phân loại, chức năng của ngôn ngữ.....	186
II. Ngôn ngữ làm cho tâm lí người khác xa về chất so với tâm lí động vật.....	188
Chương VIII. Trí nhớ và biểu tượng.....	196
I. Những vấn đề chung về trí nhớ và biểu tượng.....	196
II. Trí nhớ và những điều kì diệu của nó.....	199
PHẦN III. CÁC THUỘC TÍNH TÂM LÍ CÁ NHÂN.....	221
Chương IX. Xúc cảm và tình cảm.....	222
I. Tình cảm là gì?.....	222
II. Sự biểu hiện xúc cảm – Tình cảm con người trong hoạt động thực tiễn.....	224
Chương X. Hành động ý chí.....	232
I. Khái niệm ý chí.....	232
II. Sự biểu hiện kì diệu ý chí, nghị lực của con người trong cuộc sống.....	234
Chương XI. Năng lực.....	261
I. Khái niệm chung về năng lực.....	261
II. Năng lực thể hiện trong hoạt động và bằng hoạt động kì diệu của con người.....	267
III. Thiên tài xuất hiện rất sớm.....	303
IV. Những điều bí ẩn về thần đồng.....	320
V. Để có thần đồng phải nuôi dạy như thế nào?.....	326
Chương XII. Tính cách.....	342
I. Khái quát chung về tính cách.....	342
II. Một số tính cách của con người được biểu hiện trong thực tiễn.....	343
Chương XIII. Khí chất.....	350
I. Khái quát chung về khí chất.....	350
II. Sự biểu hiện khí chất ra bên ngoài của một số người.....	351
III. Những điều kì diệu về khí chất con người.....	352
KẾT LUẬN.....	358

LỜI NÓI ĐẦU

*Trên thế gian này có muôn vàn kì diệu
Nhưng kì diệu nhất vẫn là con người.*

Khuyết danh

Nửa sau thế kỉ XX loài người đã đạt được biết bao thành tựu khoa học vô cùng kì diệu và cũng đặt ra biết bao vấn đề mới mẻ cần nghiên cứu. Con người cũng đặt lại nhiều vấn đề phải nghiên cứu với tầm cao mới: nguồn gốc của vũ trụ; nguồn gốc của Trái Đất; nguồn gốc của sự sống; nguồn gốc của con người... đặc biệt là vấn đề bản chất con người – “một vấn đề cơ bản vĩnh cửu”.

Trong xu thế ấy có nhiều công trình nghiên cứu, nhiều ý tưởng mới, nhiều thành tựu mới trong nghiên cứu về con người, nâng khoa học về con người lên một tầm cao mới, các tổ chức nghiên cứu về con người và các cơ quan ngôn luận của khoa học này được tăng lên rõ rệt. Kết thúc thế kỉ XX bước vào thế kỉ XXI, đặc biệt nổi lên vấn đề con người và tâm lí, nhân cách, trí tuệ, tiềm năng, nguồn lực con người. Tất cả các nước đều đặt vấn đề con người thành vấn đề trung tâm chiến lược phát triển kinh tế – xã hội trong các thập kỉ của thiên niên kỉ mới. Nhiều nơi coi chiến lược con người là linh hồn của chiến lược kinh tế – xã hội. Nhiều sách nhấn mạnh vai trò của khoa học về con người và tâm lí học phát triển cùng với thuyết tương đối và cơ học lượng tử. Vào đầu thế kỉ XVII người ta nói có thân thể khoẻ mạnh, thì mới có tâm hồn lành mạnh. Đầu thế kỉ XXI người ta lại nói: Tâm lí có thanh nhân, thể lực mới khoẻ mạnh. Có lẽ không có gì mâu thuẫn trong hai câu nói này mà tinh thần chung đúng là có mối tương quan biện chứng giữa sinh thể và chức năng thân thể – thân, tổ chức (cấu trúc) cơ thể và chức năng, thân thể, não bộ – sinh lí – tâm lí. Nói tóm lại, vấn đề tâm – thân vẫn là một vấn đề trung tâm của tâm lí học nói chung. Tổng hợp lực của tâm, trí lực, thể lực mới thành sức mạnh nội sinh của mỗi người. Khát vọng lí tưởng, đạo đức cùng với tay nghề hợp thành chất lượng nguồn lực con người.

Khap Man⁽¹⁾ đã đưa ra 6 nội dung trong tương lai của ngành giáo dục như sau:

1. Tiếp cận và sử dụng tin học bao gồm cả thư viện và sách tham khảo, các bộ nhớ của máy tính, các tài liệu liên quan đến kinh doanh và cơ cấu chính phủ.

2. Bồi dưỡng tư duy mạch lạc, bao gồm phân biệt được ngữ nghĩa học, lôgic học, số học, soạn thảo trên máy tính, phương pháp dự đoán, tính sáng tạo trong tư duy.

3. Bồi dưỡng những kĩ năng thông đạt hiệu quả, bao gồm: diễn thuyết trước đông người, ngữ pháp, tu từ, hội thoại, nhiếp ảnh, quay phim, vẽ đồ án...

4. Tìm hiểu con người và môi trường sống, gồm các môn: Vật lí, Hoá trị, Hoá học, Thiên văn học, Địa chất và Địa lí học, Tiến hoá luận dân số...

5. Tìm hiểu con người và xã hội, gồm: luận tiến hoá của nhân loại, sinh lí học, ngôn ngữ học, văn hoá, nhân loại học, tâm lí học xã hội, chủng tộc học, pháp luật, hình thái biến đổi ngành nghề, vấn đề tồn tại và tiếp diễn của loài người.

6. Năng lực cá nhân: gồm ma lực sinh lí và sự cân bằng sinh lí, huấn luyện mưu sinh và tự vệ, an toàn, dinh dưỡng vệ sinh, giới tính, tiêu dùng và tài sản của cá nhân, phương thức học tập tối ưu và sách lược, nghệ thuật nhớ, động cơ tự học...

Những tiến bộ của khoa học nói lên sự phát triển nhận thức, năng lực, tài năng, ý chí, nghị lực, tình cảm... của con người ngày càng cao. Nhân loại đã bước sang thời kì công nghiệp lần thứ III với sự sáng tạo diệu kì của nó. Mỗi khoa học nghiên cứu một sự kì diệu khác nhau của con người. Tâm lí học là khoa học về các hiện tượng tâm lí, tinh thần xảy ra trong đầu óc con người, gắn liền với mọi hoạt động, hành động của con người. Đó là sự phản ánh hiện thực khách quan vào não người. Tâm lí người mang tính chủ thể, mang bản chất xã hội – lịch sử. Các hiện tượng tâm lí đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong đời sống của con người, trong quan hệ giữa con người với con người và xã hội loài người. Có người đã khái quát rằng: Tâm lí học là vũ khí lợi hại của nhà ngoại giao, là cầm nang trong giao tiếp, là chiếc chìa khoá để mở cõi lòng người chân thật, là sợi dây ràng buộc bởi người mình yêu.

⁽¹⁾ Khap Man. *Dự báo thế kỉ XXI*. Nxb Thống kê 1998. tr.693.

Tâm lí con người, theo cách phân loại phổ biến trong các tài liệu tâm lí học bao gồm:

* *Các quá trình tâm lí*: là những hiện tượng tâm lí diễn ra trong thời gian tương đối ngắn, có mờ đầu, diễn biến, kết thúc tương đối rõ ràng. Người ta thường phân biệt ba quá trình tâm lí:

- Các quá trình nhận thức: cảm giác, tri giác, trí nhớ, tư duy, tưởng tượng.
- Các quá trình cảm xúc: biểu thị sự vui mừng hay tức giận, dễ chịu, khó chịu, nhiệt tình hay lạnh nhạt...
- Quá trình hành động ý chí.

* *Các trạng thái tâm lí*: là những hiện tượng tâm lí diễn ra trong thời gian tương đối dài, việc mờ đầu và kết thúc tương đối rõ ràng, như: chú ý, tâm trạng.

* *Các thuộc tính tâm lí*: là những hiện tượng tâm lí tương đối ổn định, khó hình thành và khó mất đi, tạo thành những nét riêng biệt của nhân cách. Người ta thường nói tới bốn nhóm thuộc tính tâm lí: xu hướng, tính cách, khí chất, năng lực.

Mỗi hiện tượng tâm lí ở con người là một sự kì diệu. Chính sự kì diệu đó thể hiện vai trò, chức năng của võ não, của hệ thần kinh, các giác quan của con người. Nó nói lên tài năng, trí tuệ, sự sáng tạo, sự hoàn hảo của tâm lí con người mà không loài vật thông minh nào có được. Chính con người với khả năng tâm lí của mình đã sáng tạo ra các công trình trong nghệ thuật hội hoạ, điêu khắc, âm nhạc..., trong việc chinh phục, cải tạo thiên nhiên, xã hội, cải tạo chính bản thân mình ngày một hoàn thiện, tốt đẹp hơn. Vì vậy, Secxpia nhà viết kịch nổi tiếng thế giới đã khái quát "Con người là một công trình tuyệt mĩ biết bao; lí trí của con người mới cao quý làm sao; năng khiếu của con người mới vô tận làm sao; hình dung và ý vị của con người mới đẹp để làm sao; trong hành động giống như thiên thần, vẻ trí tuệ ngang tài thượng đế – thật là một vẻ đẹp của thế giới kiểu mẫu của muôn loài".

Xuất phát từ vai trò và tầm quan trọng của các hiện tượng tâm lí con người, chúng tôi đã cố gắng sưu tầm, hệ thống những công trình (bài viết) của nhiều tác giả trong và ngoài nước đã đăng tải trên các sách, báo, tạp chí và dẫn chứng cụ thể hoá các hiện tượng tâm lí người nhằm giúp cho cán bộ và sinh viên các trường cao đẳng, đại học, các nhà tâm lí – giáo dục và những ai quan tâm đến những điều kì

điệu trong tâm lí con người hiểu rõ hơn sức mạnh tâm lí của con người. Trên cơ sở đó có thêm niềm tin vào cuộc sống xã hội và bản thân, nỗ lực vươn lên trong cuộc sống.

Tâm lí con người rất đa dạng, phong phú, rất kì diệu song cũng vô cùng bí ẩn và phức tạp. Do vậy, tập sách này khó có thể tập hợp được đầy đủ những điều kì diệu trong tâm lí con người. Chúng tôi mong nhận được góp ý, bổ sung của độc giả rộng rãi để cuốn sách ngày càng đầy đủ hơn.

Các tác giả

PHẦN I

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG